

Formidlingsplan GPS-merkeprosjektet på Hardangervidda og i Nordfjella, status januar 2014.

Målgruppe:	Form:	Tema:	Tid/stad:	Formidling frå Regionale Planer (arbeidstitlar):
Lokale interesseorganisasjonar; - Turlag: - Kiteklubb etc	- Foredrag eller naturvegleiing. - Trugetur eller anna friluftssarr. med t.d. natursti. - Kopling til lokale Facebook sider frå NVS` Facebook side.	Endring i trekk og arealbruk ut ifrå moglege menneskeskapte barrierer.	- Langfjellaseminar på Krækkja aug 2013. - Trugetur eller liknande friluftssarr med lokale turlag. - Oppdateringar via Facebook, nyheitsbrev osv (om t.d. GPS-posisjonar eller tema i deira interesse).	Aktuelle Fagfakta ark: - Effekter av ulike typer ferdsel. v/Vegard Gundersen. - Nomaden. v/Olav Strand.
<i>Gjennomført/planlagt:</i>	<i>Langfjellaseminarret på Krækkja; NVS samarbeidspart og foredragshaldar (Marianne og Kjell). Trugetur/friluftssarr.: Forespørsel frå lokalt turlag om opplegg til vinteren.</i>			
Store brukargrupper av villreinens leveområde; - DNT a) Sentralt - Inkl store distriktvisse turistforeningar. b) Turleiarar c) Lokalt	a) Dialogseminar med leiing DNT. b) Turleiar kurs og FRIFO-konferansen c) Kurse vertskap på turisthyttene. Villreinplakater på hytter i villreinområder (i samarbeid med forvaltninga?) Generelt: -Populærvitenskaplege artiklar i Fjell og Vidde.	Endring i trekk og arealbruk ut ifrå moglege menneskeskapte barrierer og ferdsel.	a) Kople møte til orientering om relevante prosjekt/forsking? b) Ved kurs for turleiarar og på FRIFO-konferansen. c) Kurse vertskap hyttene. Plakater til utdeling til drivarar av turisthytter ved oppstart av sesong? - Hyttene på HV i 2013. Generelt: - Artiklar i Fjell og Vidde:	Aktuelle Fagfakta ark: - Effekter av ulike typer ferdsel. v/Vegard Gundersen. - Barrierer og spredte forstyrrelser, terskelverdier, sti- og løypenett. v/Manuela Panzacchi.

	-Linke www.villrein.no til www.turistforeningen.no og www.ut.no ?		Påskeutgåve(vinterferdse) og maiutgåve (kalving).	
Store brukargrupper av villreinens leveområde; -Jegerar:	a) Infomøter/foredrag b) Populærvitenskapelige artiklar og avisrubrikkar.	- Arealbruk i jakta? - Bestandsforvaltning og arealbruk?	a) Lokale møteplassar og jegerkafear. - Vårmøte/haustmøte forvaltning. - Årsmøte villreinlag, grunneigarlag. b) Jegerblad og lokalaviser	<u>Aktuelle Fagfakta ark:</u> - Innvandring, historie, genetikk (vill og tam) og villrein, også i et europeisk perspektiv. v/Olav og eventuelt Øystein eller Knut. - Kulturminner, villreinfangst, typer, kartlegging, bevaring og overvåking. v/Per Jordhøy. - «Hvorfor jakte villrein?»: Villrein og bestandsstørrelse (frå NML til bestandsplaner). Forvaltningsmål og internasjonale forpliktelser. v/Olav Strand- Areal- kontra bestandsforvaltning, målstyring, arenaer. v/Vegard Gundersen. - Villrein og lokalsamfunn, jaktas betydning, trenger også meir kunnskap. v/Bjørn Petter Kalterborn.
<i>Gjennomført/planlagt: NVS delta på vårmøtet 2014, og orientere om undervisningsopplegg.</i>				
Store vesen med store budsjett (NVE, Statnett, Vegdirektoratet, Jernbaneverket m.fl):	Database/søkemotor	Alt skriftleg materiell om villrein.	På www.villrein.no -Dynamisk manual med samling av Fagfakta. - Søkemotor i samarbeid med Hjorteviltportalen og Hardangervidda nasjonalparksenter (intranett bibliotek utarbeidd av UMB)?	<u>Eiga «kunnskapsside om villrein»</u> (på www.villrein.no) med samling av alle Fagfakta ark frå formidlinga frå Regionale Planer, der kvart Fag Fakta får si eiga underside. Kan denne vera eit utgangspunkt for ein database/søkemotor? <u>Aktuelle Fagfakta ark:</u> - Villrein, veier, hytter og bergverk v/Manuela Panzacchi. - Villrein og energi v/Manuela Panzacchi. - Avbøtende tiltak og erfaringer, eksempel Finsetunnel, Breitjønnbu. v/Vegard Gundersen.
Grunneigarar/fjellstyre:	-Infomøte	-Skape engasjement og stoltheit over "sin" villrein t.d. gjennom diskusjonen om bruk	-Lokale "Vidda Vilt" i samband med andre omreisande tiltak som t.d. møte med kommuneadministrasjon og	<u>Aktuelle Fagfakta ark:</u> - «Hvorfor jakte villrein?»: Villrein og bestandsstørrelse (frå NML til bestandsplaner). Forvaltningsmål og internasjonale forpliktelser. v/Olav Strand - Kulturminner, villreinfangst, typer, kartlegging, bevaring

		av villreinens leveområde? Felles ansvar for felles rein, uavhengig av arealbruk.	politikarar. - Heiedagan i Valle 12.-15.juni.	og overvåking. v/Per Jordhøy. - Areal- kontra bestandsforvaltning, målstyring, arenaer. v/Vegard Gundersen. - Villrein og lokalsamfunn, jaktas betydning, trenger også meir kunnskap. v/Bjørn Petter Kalterborn. <u>Vegleiar:</u> - Villrein i forhold til landbruk og landbruk+. v/Hans Olav Bråtå. - Sti- og løypeplaner som verktøy. v/Marianne Singsaas.
<i>Gjennomført/planlagt:</i>	<i>«Vidda Vilt» på NVS: Knut Røed og Knut Nylend (2 stk) Heiedagane i Valle: naturveggleiarane opplegg ved Bjørnevatn med skuleklasser.</i>			
Tiltakshavarar med konsulentar (t.d. regulantar)	-Fagfakta ark -Seminar?	Villrein og kraft	- Dynamisk manual med samling av Fagfakta. - Database/søkemotor? - Arena for seminar - Tema om revisjonar av vilkårsrevisjonar på villreinnrådets årsmøte.	<u>Aktuelle Fagfakta ark:</u> - Villrein og energi (Vasskraft, kraftledningar og vindkraft) v/Manuela Panzacchi. -noko om revisjonar?
<i>Gjennomført/planlagt:</i>	<i>Villreinnrådet hadde revisjonar av vilkårsrevisjonar som sentralt tema under sitt årsmøte på Honne. Planlagt seminar på NVS for sentrale aktørar om villrein i samband med konsesjonsrevisjonar.</i>			
Villreinformvaltning (nemnd og utval)	-Kurs -Foredrag	-Haldnings-skapande arbeid -Forståing for ansvaret i si rolle.	Kurs: - Sekretærar villreinlag og sekretærar nemndene 6.-7. mai. - Nemnda for Nordfjella, Fjellheimen og Sogn og Fjordane, 10.-11. juni.	<u>Fagfakta ark:</u> -«Hvorfor jakte villrein?»: Villrein og bestandsstørrelse (frå NML til bestandsplaner). Forvaltningsmål og internasjonale forpliktelser. v/Olav Strand - Areal- kontra bestandsforvaltning, målstyring, arenaer. v/Vegard Gundersen. - Villrein og lokalsamfunn, jaktas betydning, trenger også meir kunnskap. v/Bjørn Petter Kalterborn. <u>Vegleiar:</u> -Brukermedvirkning og tverrfaglig arbeid i

			-Ved kurs: dele ut relevant skriftleg materiell for deira område (oppdatere villreinpermen).	villreinforvaltningen. v/Marianne Singasaas.
<i>Gjennomført/planlagt:</i>				
Kurs for sekretærer for hhv nemnder og utvalg ved NVS 6.-7.mai. Kurs for villreinemnda for Nordfjella, Fjellheimen og Sogn og Fjordane 20.-21.november i Lærdal. Samarbeid mellom NVS sør og nord. Planlagt nye kurs vår 2014.				
Arealforvaltninga: -Regionalt (Fylkeskommune) -Lokalt (Kommune)	- "Arealplanleggingskokebok"? - Evt kurs i samband med denne?	Viktige økologiske prinsipp for god arealforvaltning. -Auke forståinga av samanhengar mellom menneskeleg arealbruk og villreinens arealbruk.	- Kjøpe tjeneste eksternt, jf planer Jo og Jan? - Manual av Fagfakta (evt med eige tema for arealforvaltninga), t.d. på www.miljokommune.no ? - Rundt og halde kurs ved utdeling? - Anna: mediemateriell som t.d. film? - Skape møteplass for arealforvaltninga for kunnskapsutveksling.	<u>Fagfakta ark:</u> - Regimeskifter og normer v/Frode Flemsæter - Villrein og næringsutvikling/reiseliv (ØF-rapport og MIMIR-rapport) v/Hans Olav Bråtå. - Villrein og lokalsamfunn, jaktas betydning, trenger også meir kunnskap. v/Bjørn Petter Kalterborn. - GPS-merking, folk og villrein. v/Marianne Singasaas. - Hva er et fokusområde? Med kart og link til meir info. Som verktøy, skalering. v/Olav Strand (Vegard Gundersen). - Areal- kontra bestandsforvaltning, målstyring, arenaer. v/Vegard Gundersen. - Avbøtende tiltak og erfaringer, eksempel Finsetunnel, Breitjønnbu. v/Vegard Gundersen. - Produksjon og bruk av kunnskap, prosesser, forskningsbasert og lokalkunnskap, eks kartleggingsprosjekt. v/Hans Olav Bråtå. - Robust vinn-vinn situasjon. v/Frode Flemsæter <u>Vegleiar:</u> - Overføring av retningslinjer og ulike soner frå de regionalne planene til kommunale planer, herunder krav til KU og vurderinger etter NML. Handlingsprogram i regionale planer, innhald og formål. v/Hans Olav Bråtå (Vemund Jaren). - Målstyrt forvaltning, IKKJE irreversibelt, herunder kunnskapsbasert og adaptiv forvaltning. v/Vegard Gundersen.

<i>Gjennomført/planlagt:</i>	<p>Konstitueringa av Hardangerviddarådet på NVS 11. oktober. Miljøverndepartementet; fagsamling i samband med regionale planer på NVS 3.-4. september. Miljøverndepartementets viltseksjon; møte/samling på NVS 20.-21. november. FRIFO/VIRKE: Diskusjonsmøte om ny prøveordning for rekreasjonskøyning med skuter.</p>
Anna:	Undervisningssektoren:
<i>Gjennomført/planlagt:</i>	<p>10 dagar undervisning for Rjukan VGS i natur og miljø med villrein som utgangspunkt. Undervisning Vest-Telemark VGS Undervisning studentar ved lærarstudiet på Høgskulen i Telemark, Porsgrunn. Planlagt 2014: Opplegg med HiT, UMB og HiHe.</p>
	Publikumsretta:
<i>Gjennomført/planlagt:</i>	<p>Ny villreinutstilling i Hardangerviddasenteret: 3000 besøkande så langt. GPS-prosjekta sterkt representert, Hardangervidda/Nordfjella prosjektet særleg, gjennom «Bella» og kamerasendarane. Hardangervidda bruka som modell i «Rød lampe» avdelinga. NVS har planlagt aktivitetar i samarbeid med HS og utstillinga, tilsvarande ca 14 vekerverk i 2014.</p>